

ziet men hem telkens terug, terwijl men onbekenden gemakkelijk over het hoofd ziet. Tot nog toe weinig aangetroffen en nog onzekere soorten, zoals bv. *R. nitidus* Wh. et Nees., *R. integribasis* Muell., *R. vestitus* Wh. et Nees., *R. Questieri* L. et M., *R. fuscus* Wh., *R. horridicaulis* P. J. Muell., *R. majusculus* Sudre en *R. riparum* Sudre hebben wij hier voorlopig weggelaten. Er blijft dan ook genoeg werk over voor wie daarvoor voelt. Wij hebben hier alleen getracht om voor dit onderwerp belangstelling te wekken, al gold het slechts een onvolledige behandeling van een beperkt verspreidingsgebied der Nederlandse bramenflora.

Wijster, Juli 1950.

Litteratuur:

1. Focke, W. O. 1877. Synopsis Ruborum Germaniae. — Bremen. (Nog steeds zeer geschikt ter inleiding in de bramenstudie. Goede, uitvoerige beschrijvingen).
2. — 1903. Rubus, in: Ascherson, P. en Graebner, P., Synopsis der mittel-europäischen Flora, IV: 1. — Leipzig.
3. — 1914. Species Ruborum. Monographiae generis Rubi Prodrum, Tom. III. — Bibliotheca Botanica, Nr. 9.
4. Gustafsson, C. E. 1943. The genesis of the European Blackberry Flora. — Lunds Univ. Arsskr. N. F. Avd. 2, Bd. 39, nr. 6.
5. Heukels, H. 1909. De Flora van Nederland. Dl. II. Rubus, p. 53-57, Groningen.
6. „ en
Wachter, W. H. 1934. Geïllustreerde Schoollflora voor Nederland. Groningen.
7. Pelkewijk, A. J. ter, 1950. Het determineren van bramen. Tijdschr. o. Plantenziekten, 56, p. 262—264.
8. Sudre, H. 1908—1913. Rubi Europae. Monographia iconibus illustrata Ruborum Europae. — Paris. (De meest uitvoerige monographie; groot plaatwerk).
9. — 1913. Bréviaire du Batologue ou analyse descriptive des Ronces d'Europe. — Paris.

HET TIENDE INTERNATIONALE ORNITHOLOGENCONGRES

N. TINBERGEN.

Voor het eerst sinds 1938 werd in Juni 1950 een Internationaal Ornithologencongres gehouden, deze keer in Uppsala, waar 350 vogelkundigen uit vele landen (w.o. 28 Nederlanders) de gasten waren van de na Wereldoorlog II opgerichte Zweedse Ornithologische Vereniging.

Dank zij de goede organisatie en de onvermoeide zorgen van de Zweedse ornithologen, met Prof. Hörstadius, Dr Svärdson and Dr Rudebeck aan het hoofd, heeft het congres uitstekend aan zijn doel beantwoord: de deelnemers kregen uit vele voordrachten een goede indruk van de nieuwe ontwikkelingen in vele takken van de ornithologie, er waren genoeg informele bijeenkomsten waar collega's, die elkaar in lang niet gezien hadden, elkaar rustig konden spreken, en er waren talrijke excursies georganiseerd die de deelnemers de natuur- en cultuurschatten demonstreerden waaraan Zweden zo rijk is.

Uit de voordrachten, waarvan vele op hoog peil stonden, bleek duidelijk welk een enorme vooruitgang de ornithologische wetenschap sedert 1938 gemaakt heeft. Op meer dan een gebied van de zoölogie speelt thans de ornithologie een leidende rol.

Bizonder frappant was de vooruitgang op het gebied van de systematiek. Zoals Dr Mayr uit New York (die helaas zelf verhinderd was te komen, maar wiens voordracht door Dr Murphy werd voorgelezen) uiteenzette, is thans, nu vrijwel alle vogels van de wereld beschreven zijn, en ontdekking van nieuwe soorten hoogstens nog incidenteel te verwachten is, een nieuwe phase ingegaan: men probeert de historie, de evolutie, van de tegenwoordige vogelwereld te begrijpen, en deze studie van de evolutie, door vergelijking, door verspreidingsstudie, door studie van de levenswijze, en door toepassing van de erfelijkheidsleer, bloeit nu overal op. Amerika leidt daarbij, niet alleen vanwege het rijke materiaal dat de Amerikanen ter beschikking hebben, maar ook door de ontwikkeling van moderne inzichten en probleemstellingen, die vooral sinds het verschijnen van Mayr's „Systematics and the Origin of Species” duidelijk geworden is. De systematiek, die voor velen van ons nog het ietwat stoffige karakter draagt van ellenlange beschrijvingen en niet minder lange synoniemenlijsten, bevindt zich nu in een uiterst boeiende, synthetische phase, en het was een genot, de rapporten van bijv. Dr Amadon en Dr Voous over hun speurderswerk aan te horen.

Een ander gebied waar de ornithologie aan de spits staat, is de oecologie, en wel vooral die tak, die de oorzaken van schommelingen in de aantallen, en van verplaatsingen van populaties nagaat. Dr David Lack, de leider van het Edward Grey institute of Field Ornithology te Oxford, gaf een overzicht van de tegenwoordige stand van het vak, met vele aanduidingen van nog onvoldoende bewerkte problemen. Verscheidene voordrachten handelden over de uitbreiding van verscheidene vogelsoorten naar het noorden, die in de laatste decennia plaats gevonden heeft en nog steeds doorgaat, en die ten dele in verband staat met klimaatsveranderingen.

Op het gebied van de vogeltrek was de voordracht van Dr Gustav Kramer (Wilhelmshaven) wel de belangrijkste. Kramer is er als eerste in geslaagd, om in voliërevogels in de trektijd een gericht streven, een soort „trek op de plaats”, te registreren. Het belangrijke was, dat het hem gelukt is, om de richting van die „trek” experimenteel te veranderen (o.a. door de richting van het invallende zonlicht met spiegels te wijzigen). Zijn werk staat nog aan het begin, maar opent prachtige perspectieven voor verdere studie van de oriëntatie van trekvogels.

Verskillende onderzoekers hadden interessante dingen over het gedrag van vogels te vertellen. Poulsen uit Kopenhagen heeft aangetoond, dat mannetjesvinken hun zang moeten leren. Als zij geïsoleerd opgroeien, komen zij nooit tot de typische vinkenslag. Zij leren het niet terwijl ze nog in het nest zijn, evenmin kort daarna. Maar wanneer ze in hun eerste voorjaar, bijna een jaar oud, met zingende Vinken worden samengebracht, leren ze in luttele ogenblikken de zang. Voor zover uit het nog niet helemaal voltooide werk valt af te leiden, is er bij zulke jonge mannetjesvinken een korte kritische periode in het vroege voorjaar, waarin ze in staat zijn hun zang te leren.

Algemene bewondering wekte het verslag van een studie van de gewoonten van de Notenkraaker, uitgevoerd gedurende een reeks van jaren door P. O. Swanberg, een tandarts die dit voortreffelijke onderzoek in zijn vrije tijd heeft verricht. Het voornaamste feit was wel, dat Swanberg aangetoond heeft dat elke Notenkraaker in de na-

zomer honderden voorraadschuren van hazelnoten maakt; 50—80 noten per voorraadschuur, een holletje in de grond. In de drie eerste wintermaanden leeft hij vrijwel geheel van deze voorraden, en Swanberg vond, dat een Notenkraker in die maanden gemiddeld 85 % van die bergplaatsen terugvindt, zelfs wanneer er dik sneeuw ligt. Dit is een enorme geheugenprestatie, weliswaar van een soort zoals we die bij andere Corviden ook wel aantreffen, maar nooit zo hoog ontwikkeld als hier. Swanberg is verder ook de beste Zweedse vogelfotograaf; in de prachtige tentoonstelling van vogelfoto's, die de Zweden ter gelegenheid van dit congres hadden ingericht, vormden zijn foto's een klasse op zichzelf.

Er waren tenslotte verscheidene zittingen helemaal aan het vertonen van films gewijd. Daaronder spande de film over Zweedse vogels en zoogdieren van B. Haglund wel de kroon. Ik herinner me vooral de heerlijke scènes van Vossen met hun jongen, spelend voor het hol.

Van de excursies maakte ik er maar enkele mee, eerst in Skaane, later in de omgeving van Uppsala. We zagen te veel om op te noemen. De prachtige bossen met hun heerlijke vegetatie, de meren, waar we de Visarenden zagen vissen, het scherenlandschap, dat we met harde wind en felle zon op zijn mooist zagen, en waar we Eidereenden, Bruine zeeëenden, Zwarte zeekoeten zagen, en in de ondergroei van het bos Auerhoenders met jongen, het was allemaal fantastisch mooi. Vanuit de autobus, die ons aan het eind van een lange dag naar Uppsala terugbracht, zagen we de Elanden aan de bosrand grazen. In Skaane zagen we een troepje eenjarige Kraanvogels.

Een dag besteedden we aan het bezichtigen van enkele oude kerkjes, waarin vooral het mooie houtsnijwerk ons boeide, en aan het bekijken van kastelen in de omgeving van Lund. Bij dat alles had ik het gevoel dat ik, hoewel dit mijn eerste bezoek aan Zweden was, in vertrouwd terrein was, en halverwege het congres werd me duidelijk waarom: ik kende het land uit Selma Lagerlöf's „Niels Holgerssons wonderbare reis”.

Voor ons biologen was het bezoek aan Hammarby, het buitenhuis van Linnaeus, een hoogtepunt. Het huis met het lapje grond er omheen, waar nog de nakomelingen groeien van allerlei planten, die er door Linnaeus gebracht zijn, en waar zich allerlei voorwerpen uit Linnaeus' omgeving bevinden (waaronder herbariumbladen interessanter waren dan de jurken die zijn dochters gedragen hadden) wordt als een klein museum in keurige staat gehouden.

Na afloop van het eigenlijke congres zijn nog talrijke excursies gehouden naar verderaf gelegen terreinen, o.a. naar Abisko. Mogelijk horen we hierover van een der andere deelnemers nog eens iets.

Oxford.

VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN.

Zeester en prooi. In het Juli-nr., blz. 122, fig. 3, is een Zeester afgebeeld die „een ongelukje gehad heeft bij het gebruiken van zijn diner!” Komt zo iets inderdaad voor? En bezit de heer Liernur zo'n exemplaar of is het een fantasieproduct naar aanleiding van sommige schoolboekjes?

Ik herinner mij enige jaren geleden een biol. cursus in Den Helder bijgewoond te hebben